

BirdLife Suomi ry BirdLife Finland rf
Annankatu 29 A 16, 00100 HELSINKI
Puh. (09) 4135 3300, fax (09) 4135 3322
toimisto@birdlife.fi - www.birdlife.fi

Vastaanottaja: Ympäristöministeriö
kirjaamo.ym@ymparisto.fi

Lausunto soidensuojelun täydennysohjelman laatimisesta

Taustaa

Soiden eliölajiston ja suoluontotyyppien uhanalaistuminen on kiihtynyt viimeisten vuosikymmenien aikana. Suomen lintulajeista nimenomaan suo- ja kosteikkolintujen tilan todettiin vuoden 2010 uhanalaisuusarvioinnissa erityisesti huonontuneen. Huomattavia muutoksia olivat esimerkiksi suokukon uhanalaisuusluokan muuttuminen silmälläpidettävästä erittäin uhanalaiseksi ja aiemmin elinvoimaisen keltavästäräkin luokittelu vaarantuneeksi. Alueellisessa lintujen uhanalaisuusluokittelussa suolajisto korostuu vieläkin enemmän: esimerkiksi soiden peruslajiin kuuluvat liro, kapustarinta ja riekko ovat hemi- ja eteläboreaalissa vyöhykkeellä sekä myös osassa keskiboreaalista vyöhykettä uhanalaisia.

Soidensuojelun määrällinen ja alueellinen lisätarve

Soiden lisäsuojelulle on huomattava tarve. Edellisessä soidensuojeluohjelmassa suojeltiin noin 1,2 miljoonaa hehtaaria soita ja kaikkiaan luonnonsuojelulla on suojeltu noin 13% Suomen suo- ja turvemaista. Tämä ei ole riittänyt turvaamaan lajien ja luontotyyppien suotuisaa suojelun tasoa.

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä 30.8.2012 soiden lisäsuojelutarpeeksi arvioitu 100 000 ha on riittämätön suolajiston uhanalaistumisen pysäyttämiseksi, ja tarve olisi syytä arvioida uudelleen suojeluohjelman valmistelun yhteydessä. Nagoyan sopimuksen 17% suojelutavoitteen saavuttaminen edellyttäisi soiden osalta noin 300 000 – 400 000 hehtaarin lisäsuojelua. Missään tapauksessa 100 000 ha:n lisäsuojelutarpeeseen ei tule laskea mukaan kohteita, jotka on esimerkiksi maakuntakaavoissa jo osoitettu suojeltaviksi, vaan tarve tulee täyttää ensisijaisesti uusilla kohteilla.

Suojeluohjelman laadinnassa on keskeistä, että tuleva soidensuojeluesitys parantaa olennaisesti suojelualueverkostoa paitsi määrältään, myös laadultaan ja alueelliselta edustavuudeltaan. BirdLife Suomi pitää erityisen tärkeänä, että ohjelma parantaa eteläisen suoluonnon suojelutilannetta. Kohteiden valintakriteerien tulee tällöin olla alueellisia. Hemi- ja eteläboreaalissa vyöhykkeellä, joilla suoluonnon tila on yleisesti heikentynyt, on ohjelmaan sisällytettävä myös pinta-alaltaan pieniä kohteita sekä luonnontilaltaan muuttuneita alueita. Suojelualueiksi tulee rajata kokonaisuuksia, jotka sisältävät luonnontilaisen tai lähes luonnontilaisen ydinalueen ohella myös muuttunutta suoluontoa. Rajauksia laatiessa on myös huomioitava, että kohteiden ominaispiirteiden säilyminen on turvattavissa suojelualueen sisäisillä toimenpiteillä, eli että ne säilyttävät esimerkiksi vesitaloutensa ympäröivien alueiden maankäytöstä riippumatta.

Eteläisessä Suomessa suolajiston suotuisa suojelun taso ei ole palautettavissa pelkästään olemassa olevien kohteiden suojelulla, vaan edellyttää mittavia ennallistamistoimia. Erityisesti

ennallistamiseen ja sen edellytysten turvaamiseen tulee panostaa sellaisten soiden keskittymissä, joista osa on säilyttänyt lajistonsa ja osan luonnontila ja lajisto on vielä palautettavissa. Soidensuojeluohjelmaa valmistelevalta työryhmältä toivotaankin konkreettisia ehdotuksia siitä, miten, missä laajuudessa ja millä resursseilla ennallistaminen tulisi uusilla suojelualueilla toteuttaa.

Tiedon keruu ja lisäselvitysten tarve

Soidensuojelun täydennysohjelma on tarkoitus toteuttaa varsin nopealla aikataululla ja ilmeisen pienillä resursseilla. Siksi on tärkeää, että olemassa oleva lajistotieto saadaan tehokkaasti hyödynnettyä, ja että työläisiin lisäselvityksiin tarvitsee turvautua mahdollisimman harvoin.

Esimerkiksi maakuntakaavojen laadinnan yhteydessä on usein kerätty korkealaatuista lajistotietoa ja tämä tieto on ollut kaavan suojeluvarauksien pohjana. Ympäristöministeriö on kaavat hyväksyessään jo sitoutunut näiden kohteiden suojeluun. Resursseja ei tule siis suunnata näiden kohteiden lisäselvityksiin.

Paikallista asiantuntemusta arvokkaista suoalueista löytyy erityisesti luonnonsuojelujärjestöiltä. Alueellisesti merkittäviä suojelunarvoisia kohteita tunnistettaessa on syytä huomioida esimerkiksi BirdLife Suomen jäsenyhdistysten toteuttamissa maakunnallisesti tärkeät lintualueet -hankkeissa kerätty lajistotieto ja sen pohjalta laaditut aluerajaukset. Luonnonsuojelujärjestöjen on asiantuntemuksensa perusteella mahdollista myös esittää ja rajata potentiaalisesti arvokkaita kohteita lisäselvityksiä varten.

Helsingissä 1.3.2013

BirdLife Suomen puolesta

Aki Arkiomaa
toiminnanjohtaja

Teemu Lehtiniemi
suojelu- ja tutkimusjohtaja